

‘De *Canna*’s die Juliana zelf uitkoos, worden nog ieder jaar opnieuw geplant’

Van gemeentelijk groen naar koninklijk groen

Jan Bos (45) maakte vorig jaar de overstap van het gemeentelijke groen naar koninklijk groen. Bos is namelijk landgoedbeheerder van de koninklijke tuinen en bossen van Paleis Soestdijk in Baarn, de voormalige achter- en voortuin van koningin Juliana en prins Bernard.

Auteur: Willemijn van Iersel

Bos onderhoudt met drie collega-hoveniers het landgoed ter grootte van 165 hectare, waarvan ongeveer 20 hectare intensief beheerde tuin is en de rest bos. Dat is niet zo gek (en ook geheel passend bij zijn naam), omdat Bos eerder boombeheerder was bij de gemeente Bunschoten en de toenmalige gemeente Bussum. De overstap van een baan als ambtenaar naar een particuliere werkgever bevalt Bos goed. Bos: ‘De vacature kwam voorbij en het leek mij een mooie plek om te werken. Ook vond ik dat het na 20 jaar bij de gemeente wel eens tijd was voor wat anders.’

Tuin + Bos = landschapsbeheerder

In zijn huidige functie als landschapsbeheerder

komt eigenlijk alles uit de eerdere carrière van Bos samen, want van zijn 17e tot zijn 21e was Bos hovenier en hij heeft ook zijn hoveniersdiploma. Bos: ‘Deze baan heeft nog extra uitdaging: naast het groen valt ook het dagelijks onderhoud van de gebouwen op het landgoed onder mijn verantwoordelijkheid.’

Transitie

Paleis Soestdijk was de officiële woonplaats van wijlen koningin Juliana en prins Bernard. Ze woonden hier van 1937, het jaar van hun huwelijk, tot aan het einde van hun leven. Ze overleden beiden in 2004. Na haar aftreden woonde koningin Juliana in een ander deel van Paleis Soestdijk. Na haar dood in 2004 werd

Paleis Soestdijk niet langer bewoond door leden van de koninklijke familie en werd het opengesteld voor het publiek. Zes jaar geleden werd het aangekocht door een erfgoedontwikkelaar. Volgens Bos zit het landgoed daarom nu in een transitiefase, waarin terughoudend wordt omgegaan met het beheer. Bos: ‘Het gaat nu vooral om het in stand houden van wat er is. Tegelijkertijd voeren we wel kleine verbeterpunten uit, zoals het herstellen van de zichtlijnen die de 19e-eeuwse tuinontwerpers Zocher en Springer voor ogen hadden.’ Deze informatie komt uit een tuinhistorisch onderzoek en een restauratieplan dat is uitgevoerd door Copijn en stichting In Arcadië.

Zalmroze begonia's

De geschiedenis is ook nog duidelijk te zien in de *Canna*-perken. Bos: 'Dit zijn nakomelingen van *Canna*'s die Juliana toentertijd zelf heeft uitgekozen. Hetzelfde geldt voor de kleurschakeringen van de begonia's en geraniums. Die zijn weer zalmroze, precies zoals Juliana het graag zag. Een van onze hoveniers werkt hier al 30 jaar. Hij heeft nog voor Juliana gewerkt.' Ook de verzameling kuipplanten stamt nog uit de tijd van Juliana.

Waar men tegenwoordig met luxe horloges, dure auto's of designerkleding een bepaalde status wil benadrukken, werd dat in het verleden soms gedaan met kuipplanten. Een grote verzameling kuipplanten werd beschouwd als een teken van rijkdom en status. Juliana hield er een ruime verzameling kuipplanten op na, waaronder verschillende soorten citrusbomen, olijfbomen, keukenlaurier en grote agaveplanten. Dat Juliana een passie had voor haar planten, blijkt ook uit het verhaal dat Bos vertelt over de *Catalpa*, die geplant was in 1880 en in 1972 omwaaide. 'Het tuinpersoneel wilde de beschadigde boom opruimen, maar daar wilde Juliana niks van weten.

De boom was immers alleen geknakt, niet dood. De boom staat er nog steeds op zijn eigen kronkelige manier; het is een uniek plaatje op een prominente plaats dicht bij de oranje-rie. Juliana heeft die boom gered', aldus Bos.

Deels extensief en natuurlijk

In de hoogtijdagen van het paleis liepen er wel 30 hoveniers op het landgoed rond om alles bij te houden. Anno 2023 is dit aantal dus met een factor tien teruggeschoefd. Bos heeft zijn visie als beheerder aangepast aan het aantal beschikbare fte's, maar ook aan de tijdgeest. Bos: 'Het mag een stukje natuurlijker en minder strak. Er lopen en kruipen op dit landgoed dasen, konijnen, hazen, marters, reeën, ringslagen en hazelwormen rond. We laten de natuur meer haar gang gaan. Zo schoffelen we bijvoorbeeld niet meer achter heesters en worden diverse overgangszones inmiddels ook extensief beheerd, zoals delen van het grasland.' Dit verwilderen doet sommigen pijn, aldus Bos, maar je moet keuzes maken. Bos maakt hierbij de vergelijking met gemeentelijke beeldbestekken. 'Rondom het paleis beheren we op A-niveau. Dichter bij het bos zakt het beheerniveau naar C, oftewel een natuurlijker beheer.'

'Rondom het paleis beheren we op A-niveau, dicht bij het bos is het beheer natuurlijker'

De noordelijke *Catalpa* uit 1880, gered door Juliana

Naast het vaste personeel komen er vanuit een lokale stichting dagelijks mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt enkele uren werken. Bos: 'Er komen dan ook begeleiders van de stichting mee. Voor deze mensen is dit natuurlijk een fantastische werkplek: liever hier in alle rust in ons park staan dan schoffelen aan een drukke gemeenteweg.'

Evenementen

Sinds het landgoed niet meer in koninklijke handen is, worden er zo'n 35 evenementen per jaar gehouden bij Paleis Soestdijk. Zoals zomeravondconcerten met Eros Ramazzotti, BLØF of, dit jaar, Guus Meeuwis. Daarbij organiseert de erfgoedbeheerder drie keer per jaar een openstelling, met ieder keer een andere thema. 'Dat houdt de boel hier levend', aldus Bos. De uitgestrektheid van het terrein wordt duidelijk wanneer ik samen met Bos verschillende delen van het landgoed verken, van keurig onderhouden siertuinen tot extensieve graslanden en bossen. Terwijl we rondrijden, schiet er plotseling een jong reetje tevoorschijn dat zich verborgen had in het hoge gras voor ons. Een prachtig gezicht. Bos: 'Je vroeg eerder waarom ik hier ben gaan werken. Nou, daarom dus. Het is een eer om hier te mogen werken.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!